

Konu 6: Sanatsal etkinlikler

Sanat Türleri

Önceleri sanat türlerinin her birinde kullanılan konu, malzeme, yöntem ve teknikler ana hatlarıyla birbirinden farklıyken günümüzde birçok farklı malzeme ve tekniğin bir arada kullanıldığı sanat türleri ortaya çıkmıştır. Bu nedenle günümüzde farklı kriterler ön plana çıkarılarak çeşitli sanat türleri gruplandırması yapılmaktadır. Genellikle sanat; güzel, karma ve endüstriyel (pratik) sanatlar olmak üzere üç ana kola ayrılmaktadır.

Resim

Grafik Sanatlar

Geleneksel Türk Sanatları

Özgün Baskı Resmi

Heykel

Rölyef

Çini

Origami

Maket

Mask

Şan (Solo)

Koro

Üflemeli Çalgılar

Mızraplı/Tezeneli Çalgılar

Vurmalı Çalgılar

Yaylı Çalgılar

Tuşlu Çalgılar

Orkestra

Şiir (Sözlü Anlatım) ve Şiir (Yazılı Anlatım)

Sunuculuk

Mülakat/Röportaj

Hikaye/Tiyatro Metni / Roman

Deneme /Makale / Fıkra

Fabl / Masal

Mektup / Günlük / Anı

Biyografi / Otobiyografi

Sohbet / Eleştiri / Gezi Yazısı

Tiyatro

Bale

Opera

Oratoryo

Drama

Dans

Sinema

Yabancı Dil Etkinlikleri

Mekan Sanatları

Resim

Resim, kişinin iç dünyasını ve düşünce yapısını ortaya koyma ve geliştirme aracıdır. Resim ile benliğin yansıması oluşur. Resim aynı zamanda bir iletişim aracıdır. Bireyin zekâsı, sosyokültürel edinimleri ve psikolojik özelliklerini çevresiyle paylaşmasına olanak sağlar.

Müzik

Müzik seslerle üretilen bir sanattır, müziği üretenler de müzisyenlerdir. İnsanlar, yaşadıkları toplumlarda ve alanlarda seslerle etkileşim içinde bulunurlar ve yaşadıkları olaylar gerek sosyal gerek psikolojik açıdan insanlar üzerinde kişilikler oluşturur. Bu kişilikler ile bireylerin algıları yan yana geldiği zaman bir yaşam tarzı oluşmaktadır. Bireyler algılarını, kişiliklerini, düşüncelerini ve tarzlarını birleştirerek sesler yardımıyla kendilerini ifade edecekleri müzikler yaratırlar. Bu kişiler müzisyenlerdir. Müzisyenlerin genellikle algıları ve refleksleri gelişmiştir. Yarattıkları yapıtlarla bir olguyu veya bir düşünceyi ortaya koymak isterler.

Tiyatro

Edebi türler içinde en canlı ve yaşama en yakın olanı tiyatrodur. Tiyatro eserleri müziksiz (trajedi, komedi, dram) ve müzikli (opera, operet, müzikal, pandomim, bale, skeç) olmak üzere iki grupta toplanır.

Tiyatro Türleri

Trajedî: Kişilere korku, heyecan ve acındırma telkinleriyle ders vermek amacı güden en eski tiyatro çeşididir. Şiirsel olarak yazılması ve değişmez kurallara bağlı olması sebebiyle diğer tiyatro çeşitlerinden kolayca ayrılır.

Dram: Trajedîyle komediyi bir araya getiren tiyatro çeşididir. Modern tiyatronun sürekli olarak aristokrat zümrenin yaşayışını veya sadece hayatın gülünç taraflarının sahneye konulmasını yeterli bulmayarak hayatı birçok tarafıyla temsil etme arzusundan doğmuştur.

Komedi: Bir konunun komik yönlerini vurgulayarak sahneye konulmasıdır. Günümüzde kalıpları aşmış ve komediden yola çıkarak “absürt komedi” türüne de yol açmıştır.

Opera: İnsanların konuşmak yerine tiyatro oyununu şarkı söyleyerek sahneye koymasısıdır.

Operanın tiyatrodan ayrılan başlıca özelliği, bir müzik bölümünün bulunmasıdır.

Pantomim: Düşünce ve duyguları müzik veya türlü eşyalar eşliğinde bazen dansla bazen de gövde ve yüz hareketleriyle yansıtmayı hedefleyen sözsüz oyun türüdür. Yüz mimikleri ile el, kol ve beden hareketleri kullanılarak tema anlatılmaya çalışılır. Pantomim (mim), evrensel bir tiyatro dili sayılır.

Tuluat: Tiyatro türlerinden biridir. Sanatçılar, oynadıkları eserin konusuna bağlıdırlar ama oyundaki sözleri içlerinden geldiği gibi söyleyerek doğaçlama yaparlar. Yazılı esere uyma mecburiyeti yoktur. Perdeli orta oyunu da denir.

Operet: Sözlerinin müziksiz kısımları müziklerden çok olan tiyatro eserleridir. Halka hitap etmek için yazılır. Operetlerde renk, ışık, kıyafetler ve dans en göze çarpıcı şekilde kullanılır.

Bale: Müzikli dansın daha çok öne çıktığı, daha çok lirik ve dram arası bir temada oynanan oyunlardır. Diğerlerine göre estetiğe daha çok önem verilir.

Revü: Olaylı eleştirili yapılan tiyatro türüdür. Konu açısından bir bütünlüğü olmayan, birbirine gevşekçe bağlanmış, kendi başlarına anlamlı olan, tablolardan kurulu, ezgi, monolog, skeç, dans ve karşılıklı nükteli konuşmalardan oluşan bir gösteri biçimidir.

Skeç: Beş-altı dakikaya sığdırılan tablolar şeklinde kısa, müzikal oyunlardır. Bir çeşidi de radyo skeçleridir. İnsanların oynamaktan hoşlandığı bir sahnelemedir.

Sinema

Sinema, herhangi bir hareketi düzenli aralıklarla parçalara bölerek bunların resimlerini belirleme ve sonra bunları gösterici yardımıyla karanlık bir yerde bir perde üzerinde yansıtarak hareketi yeniden oluşturma işidir. Film göstermeye yarayan özel bir makineyle görüntülerin beyaz perdeye yansıtıldığı salon veya yapıya da “sinema” denir Sinema, yedinci sanat olarak kabul edilir.

Opera

Genellikle tarihi veya mitolojik konulu bir drama eşliğinde ortaya konulan, müzikal ve tiyatral formda bir sahne eseridir. "Klasik Batı Müziği" geleneğinin önemli bir parçası olan opera, bir tiyatro eserinde bulunan birçok unsurun yanı sıra müzikal form veya dansın da içselleştirildiği bir yapı bütünlüğüne sahiptir. “Opera sanatçısı” sözlerinin bütünü veya çoğu şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseri olan opera sanatını icra eden kişidir.

Bale

Bale kuralları, belli akademik dans (danse d'école) tekniğinin başka sanatsal öğelerle de birleştirilerek bir sahne gösterisi oluşturacak biçimde sunulmasıdır. Müzik eşliğinde tek ya da toplu olarak yapılan estetik bir tür dandır.

Dans

Musikiye uyarak vücudun yaptığı ölçülü hareket dizisidir. İkel insanlar arasında dans keder, sevinç ve heyecanı ifade eden bir vasıta olmuş; aşk, kin ve yüksek dini heyecanlar dansla ifade edilmiştir. Daha ileri toplumlarda ise dans, bir eğlence vasıtası hâline gelmiştir.

Seramik

Seramik, Yunanca boynuz anlamına gelen "keramos" sözcüğünden türetilmiştir. Eski Yunan'da keramos diye adlandırılan seramik kapların yanı sıra, seramik üreten çömlekçilere "kerameus", bu çömlekçilerin yerleşim yerine de "keramikos" denilmekte idi. Seramik bir veya birden fazla metalin, metal olmayan element ile birleşmesi ve sinterlenmesi sonucu oluşan inorganik bileşiktir. Genellikle kayaların dış etkiler altında parçalanması ile oluşan kil, kaolen ve benzeri maddelerin yüksek sıcaklıkta pişirilmesi ile meydana gelirler. Bu açıdan halk arasında pişmiş toprak esaslı malzeme olarak bilinir.

Örgü

Tığ işi örgü (dantel) ve şiş ile yapılan örgü olarak çeşitlere ayrılır. Tığ ve şiş örgülerin Anadolu el sanatları içinde yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir. Yapılışı kolay, ekonomik, sağlam ve estetik bir görünüşü vardır. Uygulama alanı çok geniştir. Tığ işi örgü (dantel); İplik ve tığ kullanılarak elde yapılan, zincir adı verilen tekniğin uygulanması ile oluşan örgü tekniğidir.

Boncuk

Boncuk çeşitli sanatsal ürün ortaya koymakta kullanılmaktadır. Bunlar; → Boncuk oyası → Takı yapımı → Ev süslemeleri → Giysi süslemeleri vb.

Boncuk işi, geleneksel işlerimiz arasındadır. Anadolu da yapılan boncuk işleri günümüze kadar ulaşmıştır. Nazar boncukları da kültürümüzde önemli yer tutar. Boncuk yerine inci gibi değerli boncuklar da kullanılabilir. Boncukların yanı sıra pul da kullanılmıştır. Boncuk oyaları süsleme amacı ile yapılmıştır. Boncuk ve pul işleri genellikle dantel zinciri, kumaş, örgü üzerine yapılır.

Kumaş Boyama

Kumaş boyalarının çoğu su bazlıdır. Genellikle sulandırılmadan kullanılsalar da bazen eklenecek bir miktar su, boyanın akışkanlığını artırıp uygulanmasını kolaylaştırır. Boyaların markalarının farklılığına rağmen, üreticilerin talimatlarına uyulmasında her zaman fayda vardır. Kumaş boyalarını karıştırarak istediğiniz renkleri elde etmeniz mümkün olsa da iki

farklı rengin karıştırılmasıyla elde edilecek bir renk, o renkte satın alınmış bir boyadan daha soluk görünür. Kumaş boyalarının uygulanması zor değildir, son derece kolay bir şekilde kumaşın üzerine yerleşirler. Geniş alanların boyanması için sert fırçalar iyi bir seçenek olsa da çizgi ve detayların boyanmasında küçük ve yumuşak fırçalar kullanılmalıdır. Çoğu boya, kumaş üzerine bir kez uygulanmakla hazır hale gelir. Boya ıslakken parçalı bir görüntü veriyorsa bundan endişe duyulmamalıdır çünkü boya çabucak kuruyacak ve düzgün bir görünüm alacaktır.

Kaynaklar

1. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Aile Ve Tüketici Hizmetleri Sanatsal Ve Kültürel Etkinlikler 761CBG044 Ankara, 2011.
2. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Sosyal Etkinlik Modülü 2017.
3. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Megep Yaşlı Ve Hasta Hizmetleri Sosyal Ve Kültürel Aktivite Organizasyonu Ankara, 2008.